

Quadre comparatiu de la regulació dels drets en els Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes de Catalunya, València i Andalusia

	Estatut d'Autonomia de Catalunya Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol	Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana Llei Orgànica 1/2006, de 10 d'abril	Estatut d'Autonomia d'Andalusia Llei Orgànica 2/2007, de 19 de març
Tipus de drets¹	▪ Drets personals ○ Remissió als drets constitucionals i als reconeguts per la Unió Europea i pels tractats internacionals ratificats per Espanya. (art.15.1) ○ Dret a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliure d'exploració, de maltractaments i de tota discriminació, així com al lliure desenvolupament de la personalitat i capacitat personal. (art.15.2)² ○ Dret a viure amb dignitat el procés de la mort: reconeixement del dret al testament vital. (art.20)³ ○ Principi de no discriminació i protecció de col·lectius específics: menors (art.17), persones grans (art.18) i dones (art.19). ▪ Drets de l'àmbit polític i de l'administració ○ Drets de sufragi actiu y passiu, de petició i a instar consultes populars. (art.29.2, 5 i 6) ○ Dret de participació en el procediment legislatiu: iniciativa legislativa popular i participació, directa o mitjançant associacions, en el procés d'elaboració de les lleis. (art.29.4) ○ Dret d'accés als serveis públics en condicions d'igualtat: l'administració ha de fixar els estàndards de qualitat dels serveis (carta de drets dels usuaris). (art.30) ○ Dret a una bona administració: tracte imparcial i objectiu, actuació proporcionada. (art.30.2) ○ Dret a la protecció de les dades personals contingudes en fitxers de la Generalitat: Agència Catalana de Protecció de Dades. (art.31)	▪ Drets personals ○ Remissió als drets constitucionals i als reconeguts per la Unió Europea i pels tractats internacionals ratificats per Espanya. (art.8.1) ○ Principi de no discriminació home-dona en la vida laboral, social, familiar i política. (art.11) ▪ Drets de l'àmbit polític i de l'administració ○ Dret de participació, de forma individual o col·lectiva en la vida política de la Comunitat Valenciana. (art.9.4) ○ Dret a una bona administració i a gaudir d'uns serveis públics de qualitat: tractament dels assumptes amb equitat, imparcialitat i en termini raonable. (art.9.2)	▪ Drets personals ○ Remissió als drets reconeguts en la Declaració Universal de Drets Humans i a la resta d'instruments europeus i internacionals ratificats per Espanya. (art.9.1) ○ Prohibició de no discriminació en l'exercici dels drets. (art.14). Es reconeix la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en tots els àmbits. (art.15) ○ Dret a viure amb dignitat el procés de la mort: reconeixement del dret al testament vital. (art.20) ○ Protecció de col·lectius específics: menors (art.18) i persones grans (art.19). ○ Dret al respecte de la orientació sexual i la identitat de gènere. (art.35) ▪ Drets de l'àmbit polític i de l'administració ○ Dret de sufragi actiu i passiu, de petició i a instar consultes populars. (art.30.1.a, c i d) ○ Dret de participació en el procediment legislatiu: iniciativa legislativa popular i participació, directa o mitjançant associacions, en el procés d'elaboració de les lleis. (art.30.1.b) ○ Dret a una bona administració: tracte dels assumptes objectiu i imparcial i en un termini raonable, actuació proporcionada, obtenció d'informació veraç, accés a arxius i registres. (art.31) ○ Dret a la protecció de les dades personals contingudes en arxius de les Administracions públiques andaluses. (art.32)

Quadre comparatiu de la regulació dels drets en els Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes de Catalunya, València i Andalusia

	▪ Drets econòmics, socials i culturals⁴ o Drets en l'àmbit educatiu: educació pública i laica, dret dels pares a que els fills rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb les seves pròpies conviccions, sistema d'ensenyament públic i concertat. (art.21)⁵ o Dret d'accés a la cultura. (art.22) o Drets en l'àmbit de la salut: dret d'accés universal a un sistema sanitari públic, elecció de metge i centre sanitari, dret a ser informat i al consentiment davant d'una intervenció. (art.23) o Drets en l'àmbit dels serveis socials: igualtat d'accés, especial atenció a persones dependents, renda mínima de ciutadania per a situacions de pobresa. (art.24) o Drets en l'àmbit laboral: formació, promoció en el treball, dret a prestacions no contributives per a persones excloses del mercat laboral i drets de participació dels treballadors i els seus representants en les empreses. (art.25) o Dret a l'accés a un habitatge digne. (art.26) o Drets mediambientals: dret a viure en un medi ambient equilibrat, sostenible i saludable, a la protecció davant de la contaminació i deure de col·laboració en la conservació del patrimoni natural. (art.27) o Drets sobre la protecció de la salut, seguretat i informació d'usuaris i consumidors. (art.28)	▪ Drets econòmics, socials i culturals o No es concreten aquests drets: remissió a una Carta de Drets Socials que contindrà els principis, drets i directrius en aquest àmbit. (art.10.2). Únicament es regulen uns pocs drets. o Dret de les persones amb dependència a prestacions públiques que assegurin la seva autonomia personal. (art.13.1) o Dret a una renta de ciutadania per a combatre la pobresa i facilitar la inserció social. (art.15) o Dret a l'accés a una vivenda digna dels ciutadans valencians. (art.16) o Dret a disposar de l'abastiment suficient d'aigua de qualitat i reconeixement del dret de redistribució dels sobrants d'aigües de conques excedentàries. (art.17.1) o Dret a gaudir d'una vida i un medi ambient segur, sa i ecològicament equilibrat. (art.17.2) o Dret d'accés a les noves tecnologies. (art.19.2)	▪ Drets econòmics, socials i culturals o Drets en l'àmbit educatiu: ensenyament públic laic, dret dels pares a que els seus fills rebin la formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions, els poders públics tindran en compte les creences religioses de la confessió catòlica i les de la resta de confessions existents en la societat andalusa. (art.21) o Dret en l'àmbit de la salut: sistema sanitari públic universal, elecció de metge i centre sanitari, segona opinió facultativa, garantia de temps màxim per a l'accés als serveis i tractaments. (art.22) o Drets en l'àmbit dels serveis socials: igualtat d'accés, renda bàsica en cas de necessitat i especial atenció a persones dependents. (art.23 i 24) o Obligació de promoció pública de vivenda per afavorir l'exercici del dret constitucional a una vivenda digna i adequada. (art.25) o Drets en l'àmbit laboral: accés als serveis públics d'ocupació, a formació professional, dret al descans i a l'oci, garantia de les condicions necessàries per al correcte exercici de les funcions de sindicats i organitzacions empresarials així com la seva participació institucional en l'àmbit de la Junta. (art.26) o Drets sobre la protecció de la salut i seguretat d'usuaris i consumidors, així com el dret d'informació i associació dels mateixos. (art.27) o Drets mediambientals: dret a viure en un medi ambient equilibrat i a gaudir dels recursos naturals. (art.28) o Dret d'accés a la cultura. (art.33) o Dret d'accés a les noves tecnologies. (art.34)

Quadre comparatiu de la regulació dels drets en els Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes de Catalunya, València i Andalusia

	▪ Drets lingüístics o Dret i deure de conèixer el català. (art.6.2) ⁶. Principi de no discriminació lingüística i eficàcia i validesa plena dels actes jurídics en qualsevol de les llengües oficials (art.32). o Dret a l'educació en català. (art.35)⁷ o Dret dels ciutadans⁸ a l'opció lingüística davant de les administracions públiques a Catalunya, l'administració de justícia, notariat i registres. (art.33.2)⁹ o Acreditació del nivell de coneixement adequat del català de jutges, fiscals, personal al servei de l'administració de justícia, notaris, registradors i personal al servei de l'Administració General de l'Estat. (art.33.3)¹⁰ o Dret de relacionar-se per escrit en català amb els òrgans constitucionals i amb els òrgans jurisdiccionals d'àmbit estatal. (art.33.5)¹¹ o Drets d'usuaris i consumidors a ser atesos en la llengua escollida i obligació de disponibilitat lingüística d'entitats, establiments i empreses. (art.34)¹²	▪ Drets lingüístics o Dret a conèixer i a utilitzar les dues llengües oficials. (art.6.2). Principi de no discriminació lingüística (art.6.4). o Dret a rebre l'ensenyament del, i en, idioma valencià. (art.6.2) o La llei establirà els criteris d'aplicació del valencià en l'Administració i en l'ensenyament. (art.6.6) o Es delimitarà per llei els territoris en els quals predomini l'ús d'una i d'una altra llengua, així com els que poden ser exceptuats de l'ensenyament i de l'ús del valencià. (art.6.7) o Dret a dirigir-se a l'Administració de la Comunitat Valenciana en qualsevol de les dues llengües oficials i a rebre resposta en la mateixa llengua utilitzada. (art.9.2)	
Principis rectors¹³	▪ Grans objectius: foment de la llibertat i igualtat efectives, dels valors de la democràcia, la justícia, la pau, la pluralitat, drets dels pobles, etc. (art.4.2). ▪ Principis rectors de les polítiques públiques en diferents àmbits (Capítol V del Títol I): protecció de les persones i famílies, protecció del medi ambient, foment del progrés econòmic i social, foment del català, accés a l'habitatge, accés a les noves tecnologies, protecció de la lliure decisió de la dona sobre el seu propi cos i la seva salut reproductiva i sexual (art.41.5)¹⁴ o promoció de les condicions per a garantir el dret a la informació i a rebre dels medis de comunicació informació veraç (art.52)¹⁵, etc.	▪ No s'estableix un capítol específic per ubicar els principis rectors. Es troben disseminats al llarg de tot el Títol II entre els drets i deures. ▪ Destaquen els principis rectors en l'àmbit dels drets socials: defensa de la família, protecció del menor, foment de la participació de la joventut, protecció social davant de la violència de gènere, etc. (art.10.3). ▪ Altres principis: administració de justícia sense demores, polítiques de protecció d'usuaris i consumidors, de la identitat, del patrimoni cultural i del valencià, del sector agrari i desenvolupament econòmic sostenible.	▪ Distinció entre els objectius bàsics (art.10) i els principis rectors per a la seva consecució (Capítol III del Títol I). ▪ Entre els principis rectors cal destacar: prestació de serveis públics de qualitat, lluita contra tot tipus de discriminació, protecció de les persones dependents, defensa de la joventut, integració dels immigrants, enfortiment de la societat civil, ús racional del sòl, foment de la convivència, del consum responsable i dels sectors turístics i agroalimentari.

Quadre comparatiu de la regulació dels drets en els Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes de Catalunya, València i Andalusia

Naturalesa i abast del catàleg de drets i dels principis rectors	▪ Vinculen a tots els poders públics de Catalunya i, d'acord amb la naturalesa de cada dret, als particulars. Totes les disposicions dels poders públics hauran de respectar-los. (art.37.1) ▪ S'haurà d'observar el principi d'interpretació i aplicació en el sentit més favorable per a la seva plena efectivitat. (art.37.1) ▪ Els drets lingüístics reconeguts en els articles 32 i 33 de l'Estatut vinculen a l'Administració General de l'Estat a Catalunya. (art.37.1)¹⁶ ▪ Els drets i principis no comporten una alteració del règim de distribució de competències, ni la creació de títols competencials nous o la modificació dels ja existents. (art.37.4) ▪ El desenvolupament i interpretació dels drets i principis no poden implicar una limitació o reducció dels drets fonamentals reconeguts en la CE i els tractats internacionals ratificats per Espanya. (art.37.4) ▪ Els principis rectors informen la legislació positiva, la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics (art.39.2) i són exigibles davant del poder judicial d'acord amb les lleis i altres disposicions que els despleguin. (art.39.3)	▪ Vinculen als poders públics valencians, que vetllaran per la seva protecció i respecte, així com pel compliment dels deures. (art.8.2)	▪ Vinculen a tots els poders públics andalusos i, de conformitat amb la naturalesa de cada dret, als particulars. (art.38) ▪ S'haurà d'observar el principi d'interpretació en el sentit més favorable per a la seva plena efectivitat. (art.38) ▪ Els drets i principis no comporten una alteració del règim de distribució de competències, ni la creació de títols competencials nous o la modificació dels ja existents. (art.13) ▪ El desenvolupament i interpretació dels drets i principis no pot sopsosar una limitació o reducció dels drets fonamentals reconeguts en la CE i tractats internacionals ratificats per Espanya. (art.13) ▪ Els principis rectors informen les normes legals i reglamentàries andaluses, la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics i són exigibles davant del poder judicial d'acord amb les lleis que els desenvolupen. (art.40)
Garanties jurisdiccionals	▪ Recurs davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en cas d'actes que vulnerin el catàleg de drets, d'acord amb els procediments que estableixin les lleis (remissió a la LOPJ). (art.38.2)¹⁷	▪ No es preveu recurs davant del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.	▪ No es preveu recurs davant del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia.

Quadre comparatiu de la regulació dels drets en els Estatuts d'Autonomia de les Comunitats Autònomes de Catalunya, València i Andalusia

Garanties no jurisdiccionals	▪ Carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya: aprovació per llei del Parlament, amb la consideració de llei de desenvolupament bàsic de l'Estatut (majoria absoluta per a la seva aprovació). (art.37.2 i 62.2). ▪ Reserva de llei per a la regulació essencial i el desenvolupament directe dels drets. (art.37.3) ▪ No caben decrets legislatius ni decrets lleis per a la regulació essencial i el desenvolupament directe dels drets reconeguts a l'Estatut i a la Carta. (art.63.1 i 64.1). ▪ Consell de Garanties Estatutàries¹⁸ o Dictamen sobre l'adequació als drets estatutaris de projectes i proposicions de llei, decrets lleis sotmesos a convalidació i projectes de decrets legislatius. (art.38.1 i art.76.2.b i c)¹⁹ o En el cas de tractar-se de projectes i proposicions de llei que desenvolupin o afectin a drets estatutaris, el dictamen serà vinculant. (art.76.4)²⁰ ▪ Síndic de Greuges o Supervisa, amb caràcter exclusiu, l'activitat de l'administració autonòmica i local, amb la funció de protegir i defensar els drets estatutaris. (art.78.1)²¹ o Pot sol·licitar dictamen al Consell de Garanties Estatutàries sobre els projectes, proposicions i decrets lleis sotmesos a convalidació, quan regulin drets reconeguts per l'Estatut. (art.78.3)	▪ Carta de Drets Socials de la Comunitat Valenciana: aprovació per llei de les Corts. (art.10.2) ▪ Síndic de Greuges: se li encomana la defensa dels drets i les llibertats reconeguts en l'Estatut. (art.38).	▪ Reserva de llei per al desenvolupament dels drets previstos en l'Estatut i per a la determinació de les prestacions i serveis vinculats, si s'escau, en l'exercici dels drets. (art.38) ▪ No caben decrets legislatius per al desenvolupament dels drets reconeguts en l'Estatut (art.109.2.d), ni decrets lleis que afectin als drets. (art.110.1). ▪ Defensor del Poble: se li encomana la defensa dels drets i les llibertats reconeguts en l'Estatut, i a aquests efectes pot supervisar l'activitat de les Administracions públiques d'Andalusia. (art.41 i 128).

¹ Com a valoració general del Títol I de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (en endavant, “EAC”), el recurs d'inconstitucionalitat presentat pels diputats del Grup Parlamentari Popular contra l'EAC (en endavant, “**Recurs**”), qüestiona la incorporació a l'Estatut d'una declaració de drets per considerar que l'EAC s'aparta del seu caràcter de norma institucional bàsica de la Comunitat Autònoma i de l'àmbit material reservat per l'article 147 CE. Amb la incorporació d'un catàleg de drets es pretén dotar a l'EAC d'una aparença de text constitucional amb la seva corresponent part dogmàtica. (apartat Consideracions Generals 3.2.A del Recurs).

² La inconstitucionalitat d'aquest precepte al·legada en el Recurs es sustenta en la regulació per part de l'EAC d'un dret qualificat com a fonamental per la CE. L'EAC estaria vulnerant la reserva constitucional que afecta al reconeixement o a la declaració dels drets fonamentals i, en cas de necessitat de regulació complementària, violentaria així mateix la reserva de Llei Orgànica per al desenvolupament dels elements essencials dels drets fonamentals (art.81.1 CE). Com a molt, al·lega el Recurs, podria acceptar-se la reiteració en l'EAC dels preceptes constitucionals reguladors de drets fonamentals, però qualsevol innovació ha de considerar-se nul·la. Si bé el Recurs connecta l'art.15 EAC amb l'article 11 CE, s'ha d'entendre que es refereix a l'article 10 principalment (entre altres, ja que l'article 15 EAC també evoca el principi de no discriminació previst a l'article 14 CE). El contingut dels articles 17.1 i 12.1 dels Estatuts d'Autonomia de les Illes Balears i Aragó és molt semblant a l'article 15.2 EAC impugnat.

³ Si us plau, veure la nota al peu 2 anterior (connexió amb l'article 15 CE). El contingut dels articles 25.4 i 14.4 dels Estatuts d'Autonomia de les Illes Balears i d'Aragó és molt similar a l'article 20 EAC impugnat.

⁴ La regulació dels drets econòmics, socials i culturals per part de l'EAC incorre en inconstitucionalitat segons allò al·legat en el Recurs per la vulneració de les competències estatals per a regular el seu contingut bàsic i organitzar el seu exercici. A pesar que aquests drets no alteren la distribució de competències entre l'Estat i la Comunitat Autònoma, la seva regulació estatutària pretén vincular a tots els legisladors sense distinció (per al seu desenvolupament l'EAC remet al legislador corresponent sense especificar). En tot cas, els poders autonòmics estaran vinculats per aquests drets i, per tant, hauran de recollir-los, amb independència que aquests drets hagin d'estar regulats pel legislador estatal quan correspongui segons la distribució de competències.

⁵ S'impugnen els paràgrafs primer i segon de l'article 21 EAC. Si us plau, veure la nota al peu 2 anterior (connexió amb l'article 27 CE). L'article 26.1 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears és de contingut molt similar a l'article 21.1 EAC impugnat.

⁶ S'impugna aquest precepte per entendre inconstitucional la imposició del deure de conèixer el català als particulars, no deduint-se aquesta possibilitat de l'article 3.1 CE que únicament imposa el deure de conèixer el castellà.

⁷ Aquest precepte és inconstitucional segons les al·legacions del Recurs per no respectar (i) el dret a l'ús del castellà per establir únicament el dret a l'educació en català (art.3.1 CE) i (ii) les competències bàsiques en matèria d'educació de l'Estat (149.1.30 CE).

⁸ L'ús del concepte “ciutadans” és un excés segons les al·legacions del Recurs.

⁹ S'al·lega en el Recurs la inconstitucionalitat d'aquest precepte per entendre que s'imposa una regulació lingüística determinada al legislador que té la competència substantiva per a regular les matèries enunciades pel precepte (administració de justícia, notaries i registres públics, etc.).

¹⁰ Si us plau, veure la nota al peu 9 anterior.

¹¹ En el Recurs s'assenyala la impossibilitat d'establir el dret a utilitzar el català davant la resta d'òrgans constitucionals i jurisdiccionals d'àmbit estatal donada la estricta territorialitat de la cooficialitat lingüística.

¹² Si us plau, veure la nota al peu 6 anterior.

¹³ Els motius d'inconstitucionalitat exposats en el Recurs respecte als principis rectors són els mateixos que s'exposen en la nota al peu 4 anterior. En síntesi, es formulen programes polítics sense tenir en compte les competències del legislador estatal. Com a conseqüència de no declarar el valor programàtic dels principis rectors i explicitar-se el valor vinculant per als poders públics autonòmics, aquests es veuran obligats a acollir-los independentment que el seu desplegament correspongui a l'Estat segons el règim de distribució competencial.

¹⁴ Si us plau, veure la nota al peu 2 anterior (connexió amb l'article 15 CE).

¹⁵ Si us plau, veure la nota al peu 2 anterior (connexió amb els articles 18 i 20 CE).

¹⁶ S'al·lega en el Recurs la inconstitucionalitat d'aquest precepte per imposar un mandat a l'Administració General de l'Estat.

¹⁷ El Recurs considera que la previsió d'un recurs davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya contra els actes vulneradors de drets estatutaris és inconstitucional per vulnerar les competències de l'Estat en matèria d'organització i procediments judicials.

¹⁸ Segons les al·legacions del Recurs, la previsió del Consell de Garanties Estatutàries interfereix en el sistema de garanties dels drets i llibertats establert en la CE.

¹⁹ Segons allò exposat en el Recurs, les funcions del Consell de Garanties Estatutàries entren en col·lisió amb la reserva a favor del Tribunal Constitucional del control de constitucionalitat de les lleis, tant estatals com autonòmiques (art.161 CE). Existeix un risc de contradicció entre les decisions del TC i els dictàmens del Consell que tindran caràcter vinculant quan estiguin en joc drets estatutaris.

²⁰ Si us plau, veure la nota al peu 19 anterior.

²¹ Es considera inconstitucional en el Recurs l'expressió "amb caràcter exclusiu" per entendre que s'està exclouent l'actuació del Defensor del Poble respecte a l'administració autonòmica, vulnerant-se així l'article 54 CE que atorga al Defensor del Poble la capacitat per a supervisar a totes les administracions públiques.